

TO POČNEMO V TVOJE DOBRO!

Zato, ker te imamo radi!

Pred kratkim sem v prepiru s hčerko uporabila ta stavek. Najprej sem ji naročila, naj pospravi svojo sobo (no, med brati, tam je bilo res kot po terorističnem napadu). Rekla je: "Bom."

In še naprej klikala po računalniku. Čez kako uro sem ponovila zahtevo, nato še nekajkrat. Hči je vsakokrat izjavila, da bo pospravila. Na koncu mi je razložila, da je razmetana NJENA soba in da v njej živi ona, torej naj, če me to moti, grem ven in zaprem vrata.

Trikrat lahko ugibate, kakšen je bil moj odgovor. Jasno: "KAKO PA GOVORIŠ Z MANO! JAZ SEM TVOJA MAMA IN TI ME NE SPOŠTUJEŠ!"

Nadaljevanje prepira si lahko zlahka zamislite in tudi moj veliki finale s stavkom: "To počnem v tvoje dobro! Sama si kriva, da se prepirava!"

No, pa prevedimo, kaj se je pravzaprav dogajalo.

Meni je šlo na živce, ker je moja hči po mojih merilih zabijala čas za računalnikom, in to (o groza!) v razmetani sobi. To je bil pravzaprav moj problem. Njena soba ima vrata, ki jih je mogoče zapreti, tako da mi ni treba gledati kaosa, če mi ni všeč.

Ampak ne, jaz sem mama in imam pravico uveljaviti svojo moč (če ne gre drugače, pa čustveno) nad njo! Ker jaz hočem, da pospravi sobo! Zdaj, ko jaz to hočem!

Ni pomembno, da ima vsakdo (tudi naše dete) pravico, da razpolaga vsaj s svojo sobo, ne, to sobo sem ji omogočila jaz, zato naj služi mojemu zadovoljstvu!

Vdiranje v njen osebni prostor? Kaj je že to? Eh, saj MOJ otrok nima pravice, da bi MENI postavljala meje, poleg tega bo tudi njej lepo v pospravljeni sobi. Saj si pravzaprav tudi ona želi imeti pospravljen sobo, mene pa samo izziva, ker si ji ta trenutek ne ljubi. Potem pa ji bo všeč ...

Kot pri vsaki zlorabi gre torej izključno za uveljavljanje moči.

Ker je ignorirala mojo (iskreno povedano – nevrotično) zahtevo, sem vse bolj poskušala uveljaviti svojo premoč – z vztrajnim (vzgojnim!!!) ponavljanjem zahteve, dokler me ni imela dovolj in mi je postavila mejo.

Njen odgovor, naj grem ven in zaprem vrata, če me to moti, spet lahko prevedemo: "Dovoli mi, da o tem, kje se jaz dobro počutim, odločam sama."

A a, to vendar ne bo šlo! Ona vendar še ni čisto odrasla, torej ne ve, kaj pravzaprav želi. Torej ji moram pokazati, kaj si je prav želeli!

Pred tem pa je treba zlomiti njeno mejo, jasno. Ker z vztrajnostjo ni šlo, sem seveda tako posegla po vsemogočnem starševskem orožju: avtoriteti. Moje zahteve (naj so še tako nevrotične in iracionalne) je treba spoštovati in uresničevati!

Naslednji korak je torej avtoritarno sklicevanje na dolžnost: "Če me spoštuješ, ker sem tvoja mati (prvi čustveni pritisk), se mi ne boš upirala." Prevod: dejstvo, da sem te rodila, mi daje pravico, da ti po mili volji postavljam zahteve, ti pa si jih dolžna izvrševati, sicer si slaba hči. Nespoštljiva!

Veliko otrok se ukloni temu pritisku. Moja hči se ni. Odgovorila mi je, da bo pospravila sobo, ker pač jaz to želim, vendar bo to naredila takrat, ko bom nehala težiti.

Ooo, spet me izziva!

Torej si je sama izbrala nadaljevanje in sama išče kazen!

Naslednja manipulacija: Poskusim torej z razlago svojih občutkov in potreb (drugi čustveni pritisk). Tako sem ji pojasnila, da si JAZ želim, da bi ona pospravila svojo sobo in da se JAZ slabo počutim, ker ima razmetano. Beri: če me imaš rada, boš naredila vse (naj je še tako neumno), da se bom JAZ počutila bolje.

Nato me je vprašala, zakaj se jaz slabo počutim, če je njena soba razmetana. Popolnoma ustrezno in pošteno vprašanje, priznam (ampak šele zdaj). Takrat pa sem to razumela zgolj kot nesramnost in povod za stopnjevanje pritiska (tretjič). S trpečimi (skorajda solznimi) očmi sem ji razložila, da je na meni toliko obveznosti in dela, da mi lahko olajša življenje s tem, da vsaj enkrat brez pogajanja naredi, kar jo prosim. In da si želim, da bi imela v njej pomoč, ne pa samo breme (ja, ja, do tukaj smo prišli) – do trpeče in žrtvujoče se matere.

Potem me je hči pogledala izpod čela in še enkrat poskusila ohraniti svojo avtonomnost: "Nehaj mi težiti, pojdi ven, pa jo bom pospravila. Malo pozneje."

Groza! Moja hči me ne razume in ne mara!

Zadnje orožje – vzbujanje občutkov krivde: "Dobro, grem ven, ampak jasno mi je, da ti je vseeno, kako se JAZ počutim. Ti pa naredi, kakor hočeš! Pravzaprav je zdaj že čisto vseeno, ali sploh še kdaj pospraviš sobo, saj si me že tako ali tako prizadela s svojim ignorantskim odnosom."

Moja hči je seveda na to začela popuščati: "Saj nisem rekla, da je ne bom pospravila. Rekla sem, da jo bom pozneje! Zakaj ti je tako pomembno, da to naredim prav zdaj?"

Če bi bila takrat iskrena do sebe in do nje, bi odgovorila: "Zato, ker sem jaz tako rekla!"

Pa nisem bila, ampak sem se spet skrila za starševsko avtoriteto in vse skupaj razglasila za svoj vzgojni postopek. Rekla sem: "Zato, ker ti želim privzgojiti delovne navade! To počnem v tvojo korist, ker te imam rada!"

Moja hči je potem vstala in pospravila sobo. Jaz pa sem na koncu le zadovoljila svojo potrebo po uveljavitvi moči nad njo.

Spomnila sem se...

Ko je končno začela pospravljati sobo, sem se spomnila na dogodek, ko je začela hoditi v vrtec, stara pa je bila DOBRA TRI LETA. Ker sem začela delati ob devetih, sem jo vozila v vrtec šele ob pol devetih, ne ob sedmih ali še prej.

Vzgojiteljicam ni bilo prav in so mi to večkrat očitale. Navadno sem pokimala (in naredila po svoje), ne da bi se spuščala v razpravo, saj se mi je njihova zahteva zdela nesmiselna, končno pa sem le vprašala, zakaj jih to moti. Odgovorile so mi, da imajo otroci ob pol osmih zajtrk, ki ga moja zamudi. Ampak, saj moja zajtrkuje doma, sem pojasnila.

Nato so mi razložile, da s tem motim njihov program dela z otroki. Seveda sem vprašala, kaj po programu otroci počnejo med osmo in pol deveto, ker so se vsako jutro, ko sem svojo pripeljala, igrali v svojem prostoru, vzgojiteljice pa so bile zraven in pazile nanje. Namesto predstavitve programa ali kakšnega drugega razumnega pojasnila sem slišala enega od najbolj smešnih argumentov, kar sem jih slišala v vsem svojem življenju: OTROCI NAJ HODIJO DO DOLOČENE URE V VRTEC, KER SE S TEM NAUČIJO VSTAJATI ZA ŠOLO! Pika. Aja, še to so mi pojasnile, da s tem pravzaprav pomagajo staršem, da se otroke spravi v ustrezen red.

Ker se mi je zdela njihova zahteva nerazumna, sem zamenjala vrtec za drugega, kjer so bili zadovoljni, da vsaj kakšnemu otroku ni treba vstajati s petelini.

Čustveno izsiljevanje

No, moja hči pač ne more zamenjati staršev (čeprav sem ji že večkrat predlagala, naj si v naslednji rundi izbere ustrežnejše starše, če ji jaz ne ustrezam). Da je še huje, ne more se izmakniti čustvenemu izsiljevanju, ki ga starši tako radi uporabljamo pri uveljavljanju svojih zahtev.

Namesto da bi praktične zahteve razumsko argumentirali in otrokom vztrajno pojasnjevali naše argumente, dokler jih ne bi sprejeli, kadar razumski argumenti in "avtoriteta" ne zaležejo, zelo radi posežemo po čustvenem izsiljevanju.

Tako torej postane ljubezen nagrada za situacije, ko so otroci "pridni", ko torej brezpogojno upoštevajo naše potrebe, obenem pa je odtegotvanje te iste ljubezni kazen za takrat, ko nas otroci "ne ubogajo".

Namesto da bi starši dajali otrokom brezpogojno ljubezen in uveljavljali svoje zahteve na pošten način, torej na način, ki bi se mu otroci lahko celo sem in tja postavili po robu, jih s čustvenim izsiljevanjem "ubogljivosti" silimo v bitko za našo ljubezen.

To pa je simptom ČUSTVENE ZLORABE, zlorabe otrokovega čustvenega zaupanja v nas. Otrok se najbolj na svetu boji izgubiti našo ljubezen. Namesto da bi mu vzbujali zaupanje, da ga bomo vsaj mi varovali pred čustvenimi izgubami in bolečino, mu jo povzročamo sami, ker mu ljubezen odtegujemo vsakokrat, ko nas ne "uboga". Hujši strah in bolečino kot kdorkoli

drug. Iz svoje lastne sebičnosti in nemoči, da bi uveljavili svoje zahteve (upravičene in neupravičene) po pošteni poti.

Posledice čustvene zlorabe pa so enako hude, kot so posledice fizične zlorabe. Otrok izgubi zmožnost zaupati sebi in drugim; namesto občutka odgovornosti razvije občutek krivde, namesto da bi se čutil vrednega ljubezni, se ves čas čuti dolžnega, da se bori za ljubezen.

Najhuje pri vsem je, da otrok zamenjuje čustveno izsiljevanje z obliko izkazovanja ljubezni, ker zdravega modela ljubezni sploh ne pozna, zato si pozneje izbira partnerje, ki ga podobno zlorablajo.

To pa je začaran krog z zelo malo izhodi.